

[Uit:
KWARTAALBLAD VAN DE
VERENIGING

oud Hoorn,
Nummer 4, 28e jaargang,
15 december 2006]

Verplaatsen

Mastenmakerswerven

Een belangrijk onderdeel van de

scheepsbouwactiviteit betrof het vervaardigen van masten. Voor de zware met stengen verlengde masten, bestemd voor de grote schepen waren geen boomstammen te vinden die dik genoeg waren. Deze masten werden niet uit één geheel vervaardigd maar samengesteld uit meerdere nauwkeurig passende delen. Het maken van deze 'gekuipte' masten, die een zeer sterk geheel vormden, was dan ook een specialisme. De werven van de mastenmakers waren gevestigd aan de noordelijke wal van Karperkuil. Bij deze werf werd in 1615 tussen de Vollerswaal en het Kleine Oost het stadstimmerhuis gebouwd²⁷. Ook hier was weldra een zeker ruimtegebrek. In 1628 werd het verzoek van een mastenmaker om zich op de toen beschikbaar gekomen Luiendijk te vestigen in beraad gehouden, omdat het gebied in percelen zou worden verkocht.²⁸ Verdere gegevens ontbreken, zodat het moeilijk is uit te maken waar de aanvrager zich uiteindelijk vestigde en hoeveel andere mastenmakers er waren. In 1660 klaagden de mastenmakers dat het water zo ondiep was dat ze de masten niet bij de werf konden krijgen. Hun verzoek aan de stadsregering om een nieuwe locatie aan te wijzen voor de werven werd toen nog niet ingewilligd.²⁹ Maar het jaar daarop kregen zij toestemming om nieuwe werven te creëren aan de Westerdijk bij de Geldersche Steeg.³⁰ Juriaan Spruyt stelt, dat de mastenmakerswerven zich zelfs uitstrekten van de Proostensteeg tot aan de Gortsteeg.³¹ Deze verhuizing zal hebben plaatsgevonden nadat in 1663 een beschermende paaldam voor de kust was geheid om te voorkomen dat ruw weer of storm materiaalschade opleverde. Door de beperkte diepte was het water voor de Westerdijk echter ongeschikt voor andere werfactiviteiten of

voor het meren van grote schepen. De scheepsbouwers behielden om die reden hun vaste locatie rond de Luiendijk en Karperkuil en omdat ook de mastenkraan daar gehandhaafd bleef, moesten gereedgekomen masten buitenom naar de andere zijde van de stad worden getransporteerd. Het Visserseiland kreeg immers een vaste verbinding met de oever en de vissers- en veerscheepen kregen hun vaste ligplaats ten oosten van dit eiland.

De paaldam voor de kust van de Westerdijk groeide niet uit tot een havendam maar beperkte zich tot de functie van golfbreker. Over reparatie of onderhoud in de volgende jaren vinden we verder weinig gegevens, totdat in 1748 wordt voorgesteld het verwaarloosde paalwerk te verwijderen en een nieuwe dam te heien. Deze dam zou een lengte krijgen van 86 roeden (324 meter) en zich uitstrekken van het Visserseiland tot de Nieuwsteeg. Het doel was het tegengaan van het aanslibben van de haven en het voorkomen van afslag van de dijk.³² De dijk was er slecht aan toe. Opmerkelijk aan dit voorstel is dat wordt gesproken van bescherming van aldaar gesitueerde huizen en bleekvelden maar dat mastenmakers niet worden genoemd. Aangenomen mag worden dat de scheepsbouw toen reeds zo sterk achteruit was gegaan dat alle activiteiten weer ten oosten van de stad waren geconcentreerd. De voorgestelde zeer korte dam geeft al aan dat het economisch niet voor de wind ging. In 1755 werd weliswaar tóch een lange paaldam tot aan de Westervoort geheid, maar het grenen werd toen vervangen door goedkopere vuren balken.³³ Het Vervolg op de Chronijk der stad Hoorn vermeldt onder het jaar 1775 dat de mastenmakerswerven (opnieuw) in het oosten van de stad gevestigd waren bij de Buitenluiendijk: 'Op het midden van de Buitenluiendijk over de mastenmakerswerven stonden 3 boeten in welke men riet bergde ...'